TOWARZYSTWO MIŁOŚNIKÓW LWOWA I KRESÓW POŁUDNIOWO - WSCHODNICH

Oddział Częstochowa

przedstawia wystawę:

„SPORTOWY ŚWIAT DAWNEGO LWOWA: LUDZIE I MIEJSCA"

Województwo Śląskie

Śląskie. Budżet Obywatelski

Zadanie finansowane w ramach Marszałkowskiego Budżetu Obywatelskiego Województwa Śląskiego na rok 2020

SPORTOWY ŚWIAT DAWNEGO LWOWA: LUDZIE I MIEJSCA

СПОРТИВНИЙ СВІТ ДАВНЬОГО ЛЬВОВА: ЛЮДИ ТА МІСЦЯ

Wystawa prezentuje wybitne postacie świata sportu, których losy są związane z dawnym Lwowem. Bogactwo i różnorodność przedwojennego życia sportowego we Lwowie zdumiewa i zaskakuje. Dla wielu z nas pierwszym skojarzeniem jest piłka nożna – „Pogoń" Lwów, „Czarni" Lwów... Tymczasem obok futbolu rozwijały się tutaj lekkoatletyka, szermierka, saneczkarstwo, gimnastyka, szybownictwo, hokej, tenis i kilka innych dyscyplin.

Na wystawie będzie można przyjrzeć się nie tylko największym gwiazdom stadionów, ale i osobom najbardziej zasłużonym dla rozwoju sportu we Lwowie na przełomie XIX i XX wieku. Szczyt kariery wielu sportowców urodzonych nad Pełtwią przypadł już w okresie powojennym, przez co często zapomina się – bądź nie pamięta – o ich lwowskich korzeniach. Autorzy wystawy chcą tę pamięć przywrócić.

Na wystawie zaprezentowano również obiekty sportowe dawnego Lwowa, które były nieodłącznie związane z naszymi gwiazdami. To tutaj, na boiskach i salach gimnastycznych Lwowa, odkrywały one swoje talenty i rozpoczynały swoją przygodę ze sportem.

Виставка представляє видатні особистості спортивного світу, долі яких пов'язані з давнім Львовом. Багатство й різноманіття передвоєнного спортивного життя у Львові вражає та захоплює. Для багатьох з нас першим, із чим воно асоціюється, є футбол – „Погонь" Львів, „Чарні" Львів... Тимчасом, поруч із футболом тут розвивалися легка атлетика, фехтування, санний спорт, гімнастика, планеризм, хокей, теніс і кілька інших дисциплін.

На виставці можна буде придивитися не лише до найбільших зірок стадіонів, але й до осіб найбільш заслужених для розвитку спорту у Львові на зламі XIX і XX віків. Пік кар'єри багатьох спортсменів родом з-над берегів Полтви припав на післявоєнний період, тому часто забувається, або просто не пам'ятається про їхнє львівське коріння. Автори цієї виставки прагнуть повернути цю пам'ять.

На виставці представлено також спортивні об'єкти давнього Львова, що були нерозривно пов'язані з нашими зірками. Це тут – на спортивних майданчиках і у спортзалах Львова – вони відкривали свої таланти й починали свою пригоду зі спортом.

Przygotowanie wystawy:
Lwowski Klub Sportowy „Pogoń" przy współpracy
z Iwanem Jaremkiem, Bogdanem Lupą i Krzysztofem Szymańskim

Opracowanie graficzne: Jarosław Sosnowski

Na wystawie są wykorzystane zdjęcia ze zbiorów Narodowego Archiwum Cyfrowego oraz ze zbiorów prywatnych

Виставку підготував: Львівський спортивний клуб „Погонь" при співпраці
з Іваном Яремком, Богданом Люпою та Кшиштофом Шиманьскім

Графічний дизайн: Ярослав Сосновскі

У виставці використовуються фотографії з Національного цифрового архіву Республіки Польща, а також приватних архівів

HOKEJ
ХОКЕЙ

1935 „Lechia" Lwów. Foto: NAC 1-S-343-1

1935 „Лехія" Львів. Фото: NAC 1-S-343-1

1935. Drużyna hokejowa „Ukraina" (Zdjęcie z książki „70-lecie założenia Towarzystwa Sportowego „Ukraina", Filadelfia 1981)

1935. Хокейна команда „Україна" (Фото з книжки „70-річчя заснування Спортового товариства „Україна", Філядельфія 1981)

TENIS
ТЕНІС

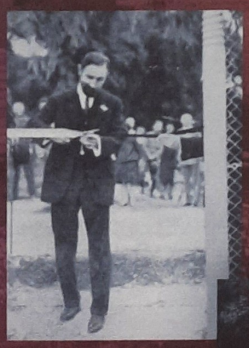

1927. Otwarcie kortów tenisowych „Pogoni" (Zdjęcie z książki „Pamiątkowa księga „Pogoń", Lwów 1939)

1927. Відкриття тенісних кортів „Погоні" (Фото з книги „Пам'ятна книга „Погонь", Львів, 1939)

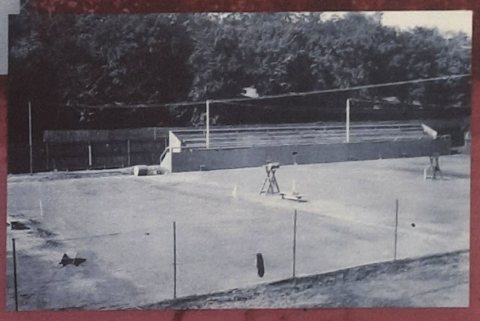

1931. Korty Lwowskiego Klubu Tenisowego. Foto: NAC 1-S-3137-2.

1931. Корти Львівського тенісного клубу. Фото: NAC 1-S-3137-2.

Mecze hokejowe odbywały się na różnych arenach lodowych Lwowa. Pierwszy mecz 15 stycznia 1905 roku zagrali uczniowie szkoły realnej (przyszli „Czarni"), był organizowany przez Lwowskie Towarzystwo Łyżwiarskie na stawie Panieńskim. A hokej na lodzie od połowy lat 1920. odbywał się prawie na wszystkich arenach lodowych, jednak główne były boiska na „Świteziu" (obecnie „Medyk") i stawie Lwowskiego Towarzystwa Łyżwiarskiego (Pełczyński). Wiodące zespoły we Lwowie – to „Pogoń" (mistrz Polski 1933), „Czarni" (mistrz Polski 1935), „Lechia" (wicemistrz 1935), „Ukraina" i AZS (Akademicki Związek Sportowy).

Mecz hokejowy we Lwowie. (Zdjęcie z archiwum Iwana Jaremka).

Хокейний матч у Львові. (Фото з архіву Івана Яремка)

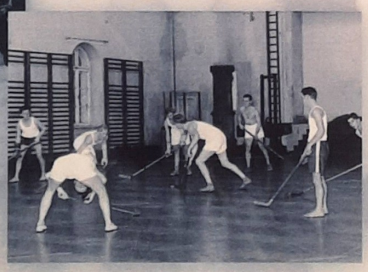

1936 Trening hokeistów z I. Lwowskiego Klubu Sportowego "Czarni" w hali gimnastycznej.

1936 Хокейне тренування I Львівського спортивного клубу "Чарні" у спортивному залі.

Хокейні матчі відбувалися на різних льодових аренах Львова. Перший матч 15 січня 1905 року, який зіграли учні реальної школи (майбутні „Чарні"), був організований львівським товариством ковзанярів на Панєнському ставі. А вже матчі за правилами канадського хокею із середини 1920-х років відбувалися майже на всіх льодових аренах, однак головними були майданчики на „Світязі" (тепер „Медик") та став львівського лижного товариства (Пелчинський). Провідними командами у Львові були „Поґонь" (чемпіон Польщі 1933), „Чарні" (чемпіон Польщі 1935), „Лехія" (віце-чемпіон 1935), „Україна" та АЗС.

Pierwsze prawdziwe korty tenisowe we Lwowie były stworzone na terenie Towarzystwa Zabaw Ruchowych – jeszcze przed I wojną światową. Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości tenis we Lwowie szybko zyskał popularność. Każde towarzystwo, które miało własny stadion lub wynajmowało go (jak „Ukraina"), obowiązkowo w pobliżu umieszczało korty. Również wojskowi uprawiali ten sport – swoje korty miał 19 pułk piechoty na Cytadeli. Bezpłatne korty (państwowe) znajdowały się na miejscu, gdzie obecnie znajduje się hotel „Dniestr". Jednak najlepsze były korty Towarzystwa Łyżwiarskiego (ul. Pełczyńska, 57), było ich aż 7. W latach 30. XX wieku na kortach zbudowano dwie trybuny – na 400 i 350 miejsc. Tutaj był ośrodek Lwowskiego Klubu Tenisowego. Na tych kortach odbywały się mistrzostwa Polski.

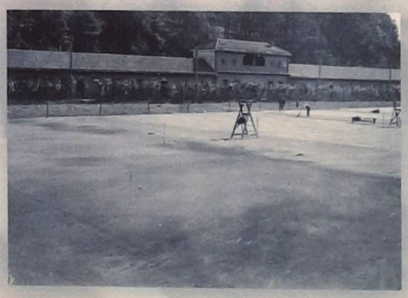

1931. Korty Lwowskiego Klubu Tenisowego. W głębi widoczny budynek klubu. Foto: NAC 1-S-3137-21.

1931. Корти Львівського тенісного клубу. В далині помітний будинок клубу Фото: NAC 1-S-3137-1.

Перші справжні тенісні корти у Львові були створені на території Товариства рухливих забав – ще перед I світовою війною. А після відновлення Польщі як держави, теніс у Львові стрімко набрав популярності. Кожне товариство, яке мало власний стадіон чи орендувало його (як „Україна"), обов'язково поруч розміщувало корти для гри. Не гребували тенісом і військові – свої корти мав 19 піхотний полк на Цитаделі. Безкоштовні корти (державні) знаходилися на місці, де тепер готель „Дністер". Та найкращими були корти ковзанярського товариства (вул. Пелчинська, 57), яких було аж сім. У 1930-х роках на кортах збудували дві трибуни – на 400 і 350 місць. Саме тут був осередок львівського тенісного клубу. На цих кортах відбувалися змагання чемпіонату Польщі.

STADIONY LWOWA
СТАДІОНИ ЛЬВОВА

Stadion „Czarnych" z lotu ptaka 1934. Stadion „Czarnych" Lwów. Widok ogólny stadionu.
(Foto: NAC, 1-S-100)

1934. Стадіон „Чарних" з висоти пташиного польоту 1934. Стадіон „Чарних" Львів. Загальний вигляд стадіону.
(Фото: NAC, 1-S-100)

1911 r. Członkowie KS „Pogoń" na budowie własnego stadionu. (Zdjęcie z książki „Pamiątkowa księga „Pogoń", Lwów. 1939).

1911 р. Члени СК „Погоня" на будівництві власного стадіону. (Фото з книги „Пам'ятна книга „Погонь", Львів. 1939).

STADION „CZARNI" (z lipca 1931 do nazwy dodano – im. Marszałka Józefa Piłsudskiego). Adres: ul. Stryjska. Miejsc dla widzów 12 000 (Kryta trybuna – 1 800). Zbudowany na terenie dzisiejszego obwodowego urzędu kontroli podatkowej. Otwarty 29 czerwca 1923 roku. 2 września tego roku na nim odbył się pierwszy mecz piłkarskiej reprezentacji Polski we Lwowie. 3 września 1930 roku spłonął. Odbudowany przy pomocy polskich klubów sportowych. Od 1939 roku – stadion radzieckiego sportowego towarzystwa „Dynamo". Przestał istnieć w drugiej połowie lat 1970-ch.

СТАДІОН „ЧАРНІ" (з липня 1931р. до назви додано – ім. Маршалка Юзефа Пілсудського). Адреса: вул. Стрийська. Місць для глядачів 12 000 (крита трибуна – 1 800). Збудований на місці теперішньої обласної податкової адміністрації. Відкритий 29 червня 1923 року. 2 вересня того ж року на ньому відбувся перший у Львові матч збірної Польщі з футболу. 3 вересня 1930 року згорів. Відбудований за допомогою польських спортивних клубів. Від 1939 року – стадіон радянського спортивного товариства „Динамо". Перестав існувати у другій половині 1970-х років.

STADION „POGOŃ" (z 30 października 1938 do nazwy dodano – im. Marszałka Polski Rydza-Śmigłego). Adres: ul. Kilińskiego (teraz – Stryjska), 43. Miejsc dla widzów – 10 000 (kryta trybuna – 2 000). Poświęcony 1 maja 1913 r. Był własnym stadionem KS „Pogoń" po 1939 r. Za czasów ZSRR do 1953 r. – stadion OBO (okręgowego budynku oficerów). Teraz nie istnieje.

СТАДІОН „ПОҐОНЬ" (з 30 жовтня 1938 до назви додано – ім. Маршалка Польщі Ридз-Сміґлого). Адреса: – вул. Кілінського (тепер – Стрийська), 43. Місць для глядачів – 10 000 (крита трибуна – 2 000). Посвячений 1 травня 1913 року. Був власним стадіоном СК „Поґонь" до 1939 року. За часів СРСР до 1953 р. – стадіон ОБО (окружного будинку офіцерів). Тепер не існує.

1913. Otwarcie boiska „Pogoni".
(Zdjęcie z książki „Pamiątkowa księga „Pogoń", Lwów. 1939)

1913. Відкриття стадіону „Погоні".
(Фото з книги „Пам'ятна книга „Погонь", Львів. 1939).

Bieg na 110 metrów przez płotki na stadionie Pogoni Lwów
(Foto: NAC 1-S-1033-1).

Біг на 110 метрів з бар'єрами на стадіоні Погоні Львів.
(Фото: NAC 1-S-1033-1).

Rok 1910, wrzesień. Bieg na przełaj 3000 m, park Tow. Zabaw Ruchowych. Od lewej: L. Cyhalski, Z. T. Kuchar, S. Latawiec, A. Kirchner, S. Minkiński.

1910 r. Park Towarzystwa zabaw ruchowych. Bieg na przełaj. (Zdjęcie z książki „Pamiątkowa księga „Pogoń", Lwów. 1939)

1910 р. Парк Товариства рухливих розваг. Крос.
(Фото з книги „Пам'ятна книга „Погонь", Львів. 1939)

„TOWARZYSTWO ZABAW RUCHOWYCH". Istniało we Lwowie od 1904 roku. Pierwsza organizacja, która zajęła się popularyzacją i rozwojem różnych sportowych dyscyplin wśród młodzieży szkolnej i gimnazjalnej. Dla tej celi TZR-em zbudowany był Park gier na ul. Stryjskiej – 5 boisk, korty tenisowe, bieżnie, inne place sportowe i zabawowe. Nim korzystali także na początkach istnienia kluby „Czarni", „Sparta", „Hasmonea" i „Pogoń".

„ТОВАРИСТВО РУХЛИВИХ РОЗВАГ". Існувало у Львові з 1904 року. Перша організація, яка зайнялася популяризацією та розвитком різних спортивних дисциплін серед шкільної та гімназійної молоді. Для цих цілей ТРР збудувало Ігровий парк на вул. Стрийській – 5 полів, тенісні корти, бігові доріжки, інші спортивні та ігрові майданчики. Ним також користувалися на початках існування клуби „Чарні", „Спарта", „Гасмонея" і „Погонь".

Otwarcie boiska Klubu Sportowego 19 p. p. we Lwowie 27 maja b. r. na Cytadeli.

1923. Otwarcie boiska 19 pp. na Cytadeli
(Zdjęcie z tygodnika „Sport". Lwów. 1923.
Z archiwum Bogdana Lupy)

1923. Відкриття стадіону 19 пп. на Цитаделі
(Знімок з тижневика „Спорт". Львів. 1923.
Із архіву Богдана Люпи)

1935 r. Drużyna „Ukraina". Od lewej strony do prawej siedzą: S. Feduń, L. Pidisieckyj, R. Skregota, K. Mikłosz, T. Jakymiw, S. Juśkiewicz, J. Olijnyk, B. Syrotiuk, M. Butel, W. Worobec, R. Cymbała

1935 р. Команда „Україна". Зліва – направо стоять: С. Федунь, Л. Підісецький, Р. Скрегота, К. Міклош, Т. Якимів, С. Юськевич, Ю. Олійник, Б. Сиротюк, М. Бутель, В. Воробець, Р. Цимбала

Pierwszy swój **STADION ŻKS „HASMONEA"** zbudował w 1923 roku na Pasiekach Lwowskich (Krywczyce). Miejsc – 11 000 (2 000 – do siedzenia). Po spłonięciu stadionu w r. 1932, na Pilichowskich Gruntach wybudowano nowy stadion „Hasmonea". Adres: ul. Złota, 32. Miejsc - 5 000 (Kryta trybuna – 800). Po II wojnie światowej oddano sportowemu towarzystwu „Torpedo" (przedsiębiorstwu produkowania podnośnikowych wózków jezdniowych). Istnieje dotychczas, ale przebywa w zaniedbanym stanie.

Свій перший **СТАДІОН ЖСК „ГАСМОНЕЯ"** збудував у 1923 році на Львівських Пасіках (у Кривчицях). Місць – 11 000 (сидячих – 2 000). Після пожежі на стадіоні у 1932 році, на Піліховських ґрунтах збудовано новий стадіон „Гасмонея". Адреса: вул. Золота, 32. Місткість – 5 000 (крита трибуна – 500) глядачів. Після II світової війни переданий спортивному товариству „Торпедо" (заводу автонавантажувачів). Існує досі, але перебуває у занедбаному стані.

Drużyna Kleparowskiego KS „Orzeł Biały" w czasie poświęcenia ich boiska na Kleparowie 24 maja 1931. (Zdjęcie z arch. Leszka Mozera)

Команда Клепарівского СК „Ожел Бялк" під час освячення їхнього ігрового поля на Клепарові 24 травня 1931 р.
(Фото з архіву Лєшека Мозєра)

Drużyna piłki nożnej ŻKS „Hasmonea", mistrzowie tych Pogoni w wiośnie: Stoja od strony lewej: Szwarcman, Weiner, Fraider, Gottesfeiner, Wiesenfeld, Schaum, Perlis, Bodner; siedzą: Schneider, Sirotsch I., Sirotsch II.

1924. Drużyna ŻKS „Hasmonea"
(Zdjęcie z czasopisma „Sport". Lwów. 1924. Z archiwum Bogdana Lupy)

1924 р. Команда ЖСК „Гасмонея".
(Фото з журналу „Спорт". Львів. 1924. З архіву Богдана Люпи)

Swoje stadiony mieli w różnych dzielnicach Lwowa niektóre inne, mniej znane lwowskie i podlwowskie kluby – RKS (teraz „Silmasz"), 19 pułk piechoty (na Cytadeli), 26 pułk piechoty (Park sportowy im. Prezydenta Mościckiego, ul. Kleparowska), 40 pułk piechoty (na Pohulance), VIS (dzisiaj – „Hart", na którym gra lwowski KS „Pogoń", ul. O. Ołesia, 25), TSL, „Biały Orzeł" (Kleparów), „Świteź" (Zamarstynów) i inni. Niektóre z nich już nie istnieją, a niektóre przetrwali do naszego czasu.

Свої стадіони мали у різних дільницях Львова деякі інші, менш знані львівські та підльвівські клуби – РСК (тепер – „Сільмаш"), 19 полк піхоти (на Цитаделі), 26 полк піхоти (Спортивний парк ім. Президента Мосціцького, вул. Клепарівська), 40 полк піхоти (на Погулянці), ВІС (тепер – „Гарт", зараз на ньому грає львівський СК „Погонь", вул. О. Олеся, 25), ТНШ, „Бяли ожел" (Клепарів), „Світязь" (Замарстинів) та інші. Деякі з них вже не існують, а деякі існують досі.

Drużyna piłkarska klubu sportowego „Świteź" z Zamarstynowa. 1934.
Foto: NAC, 1-S-2111.

Футбольна команда „Світязь" із Замарстинова. 1934.
Фото: NAC, 1-S-2111.

1933. Boiska przy ulicy Stryjskiej. (Zdjęcie lotnicze).

1933. Стадіони біля Стрийської вулиці. (Аерофотознімка).

JÓZEF GARBIEŃ
ЮЗЕФ ҐАРБЄНЬ

Fotografia grupowa zawodników „Pogoni" Lwów. Józef Garbień czwarty od lewej. (Zdjęcie z książki „Pamiątkowa księga „Pogoni" Lwów, 1939).

Групова фотографія футболістів „Погоні" Львів. Юзеф Ґарбєнь четвертий зліва. (Фото з книги „Пам'ятна книга „Погоні", Львів 1939).

WACŁAW KUCHAR
ВАЦЛАВ КУХАР

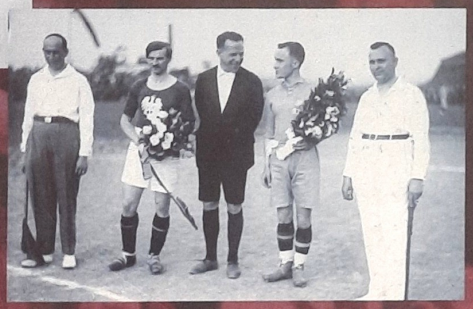

Mecz piłki nożnej Polska – Szwecja. Kapitan polskiej drużyny – Wacław Kuchar. Foto: NAC 1-S-2289-2.

Футбольний матч Польща – Швеція. Капітан польської команди – Вацлав Кухар. Фото NAC 1-S-2289-2.

JÓZEF GARBIEŃ (ur. 11 grudnia 1896 w Starym Łupkowie, zm. 3 maja 1954 w Cieszynie) – lwowski piłkarz, zawodnik „Pogoni" Lwów, czterokrotny Mistrz Polski w piłce nożnej (1922, 1923, 1925, 1926), wystąpił w 8 spotkaniach polskiej reprezentacji, w których strzelił 2 bramki. Doktor medycyny – w 1924 r. ukończył Wydział Lekarski Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie.

W 1925 r. Józef Garbień rozpoczął praktykę lekarską w klinice chirurgicznej i od tej chwili medycynie poświęcał więcej czasu niż sportowi. Czerpiąc ze swojego piłkarskiego doświadczenia, Józef Garbień jeszcze w tym samym roku wysunął projekt opieki medycznej nad sportowcami, a w 1932 r. opracował ten projekt o zasięgu krajowym dla Naukowej Rady Wychowania Fizycznego.

Członkowie Lwowskiego Klubu Sportowego „Pogoń" w defiladzie. Na przodzie idą: Wacław Kuchar (2. z lewej), Józef Garbień (1. z prawej), Mieczysław Batsch (3. z prawej). Foto: NAC 1-S-119-3.

Члени Львівського спортивного клубу „Погонь" на параді. Спереду йдуть: Вацлав Кухар (2-й зліва), Юзеф Ґарбєнь (1-й справа), Мечислав Батш (3-й з правого боку). Фото: NAC 1-S-119-3.

ЮЗЕФ ҐАРБЄНЬ (11 грудня 1896, Старий Лупків – 3 травня 1954, Цєшин) – львівський футболіст, гравець „Поґоні" Львів, чотириразовий чемпіон Польщі з футболу (1922, 1923, 1925, 1926), зіграв 8 матчів за збірну Польщі, у яких забив 2 голи. Доктор медицини – у 1924 р. закінчив медичний факультет Львівського університету Яна Казимира.

У 1925 р. Юзеф Ґарбєнь розпочав лікарську практику у хірургічній клініці і з цього часу медицині присвячував більше часу ніж спорту. Опираючись на свій футбольний досвід у цьому ж році Юзеф Ґарбєнь виступає з проектом медичного нагляду над спортсменами, а в 1932 р. для Наукової ради фізичного виховання опрацював цей проект на державному рівні.

WACŁAW KUCHAR (ur. 16 września 1897 w Łańcucie, zm. 13 lutego 1981 w Warszawie) – lwowianin, najwybitniejszy sportowiec Polski wszechczasów w wielu dyscyplinach, olimpijczyk z Paryża 1924, członek polskiej reprezentacji w piłce nożnej, lekkiej atletyce, łyżwiarstwie figurowym i hokeju, wybitny zawodnik, trener i sędzia. Miał pseudonim „Profesor". Uczestniczył w pięciu finałach Mistrzostw Polski w piłce nożnej (1921-1923, 1925, 1926), w których rozegrał 39 spotkań, strzelił 54 bramki, zdobywając dla swojej ulubionej „Pogoni", której nigdy nie porzucił, cztery tytuły Mistrza Polski (1922, 1923, 1925, 1926). W polskiej reprezentacji piłki nożnej rozegrał 26 meczów (1921-1928). Dwukrotny Król Strzelców – w 1922 roku (21 goli) oraz 1926 roku (11 goli). Rozegrał w klubie 1052 mecze, strzelając 1065 goli. Jako jedyny w historii polskiej piłki nożnej został dwukrotnie Honorowym Członkiem Polskiego Związku Piłki Nożnej (1971, 1977).

Mecz piłki nożnej Ruch Wielkie Hajduki – Wisła Kraków w Hajdukach Wielkich. Sędzia Wacław Kuchar. Foto: NAC 1-S-2497-2.

Футбольний матч „Рух Великі Гайдуки" – „Вісла" Краків у Великих Гайдуках. Суддя Вацлав Кухар. Фото: NAC 1-S-2497-2.

Drużyna hokejowa „Pogoni" Lwów. Trzeci z prawej Wacław Kuchar. Foto: NAC 1-S-276.

Хокейна команда „Погоні" Львів. Третій справа Вацлав Кухар. Фото: NAC 1-S-276.

ВАЦЛАВ КУХАР (16 вересня 1897, Ланьцут – 13 лютого 1981, Варшава) – львів'янин, найвидатніший польський спортсмен всіх часів у кількох видах спорту, учасник Олімпійських ігор у Парижі в 1924, гравець збірної Польщі з футболу, легкої атлетики, фігурного катання та хокею, видатний гравець, тренер і суддя. Мав псевдонім „Професор". Брав участь у п'яти фіналах Чемпіонату Польщі з футболу (1921-1923, 1925, 1926), де зіграв у 39 зустрічах (забив 54 голи) і здобув для його улюбленої „Поґоні", яку ніколи не покинув, чотири титули Чемпіона Польщі (1922, 1923, 1925, 1926). 26-разовий гравець Збірної Польщі у міжнародних матчах (1921-1928). Двічі здобув титул найкращого бомбардира ліги: у 1922 році (21 голів) та 1926 році (11 голів). Всього зіграв у 1052 матчах, в яких забив 1065 голів. Єдиний в історії польського футболу двічі отримав титул почесного члена польської футбольної асоціації (1971, 1977).

BOKS
БОКС

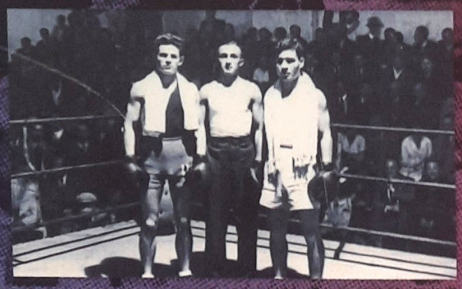

1935 Mecz bokserski Lwów – Gdański Klub Sportowy Oedania we Lwowie. Foto: NAC 1-S-1691-2

1935 Боксерський матч Львів – Гданський спортивний клуб „Геданія" у Львові. Фото: NAC 1-S-1691-2

OBJEKTY WODNE
ВОДНІ ОБ'ЄКТИ

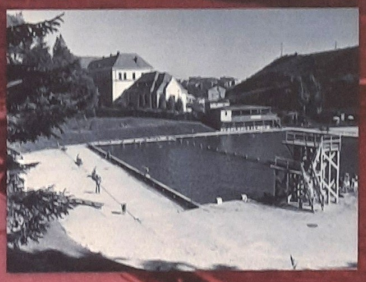

Otwarty basen przy ul. Dwernickiego (teraz – Świencickiego) (Foto: NAC 2-8538)

Відкритий басейн на вул. Дверницького (тепер – Свєнціцького) (Фото: NAC 2-8538)

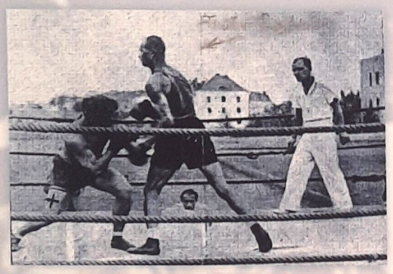

1938 r. Moment z zawodów drużynowych „Pogoń" – „Ukraina": Samborski – Biłyj (Zdjęcie z książki „Pamiątkowa księga „Pogoń", Lwów. 1939)

1938 р. Фрагмент командних змагань „Погонь" – „Україна": Самборський – Білий. (Фото з книги „Пам'ятна книга „Погонь", Львів. 1939).

Boks zaczęli uprawiać we Lwowie od 1913 roku, kiedy we Lwowie powstał Lwowski Klub Atletyczny. Sparingi odbywały się w pałacie sportowym przy ul. Zielonej. W dwudziestoleciu międzywojennym boks zyskał większą popularność. Najsłynniejszym miejscem, gdzie odbywały się międzymiastowe walki drużynowe, było kino „Lew" w gmachu Teatru Skarbka (obecnie – M. Zańkowieckiej). Ringi bokserskie mieściły się w innych kinach, salach oraz na otwartych boiskach – w sali „Koloseum" (ul. Słoneczna – obecnie ul. Kulisza, 23), Związku Strzeleckiego (ul. Zyblikewicza, obecnie część ul. I. Franki) oraz wielu innych. KS „Pogoń" miał swoją salę przy ul. Rutowskiego (obecnie – Teatralna), ST „Ukraina" – w pomieszczeniu „Sokoła" na Ruskiej.

1922. Pływaki – uczestnicy zawodów na basenie „Świteź". (Z książki „Pamiątkowa księga „Pogoń", Lwów. 1939)

1922. Плавці – учасники змагань біля басейну „Світязь". (З книги „Пам'ятна книга „Погонь", Львів. 1939)

Бокс почав культивуватися у Львові з 1913 року, коли у Львові виник Львівський атлетичний клуб. Спаринги відбувалися у спортивному палаці по вул. Зеленій. У міжвоєнному двадцятилітті бокс набув значного поширення. Найвідомішим місцем, де відбувалися міжміські командні бої, був кінотеатр „Лев" у будинку театру Скарбка (тепер – М. Заньковецької). Боксерські ринги влаштовувалися і в інших кінотеатрах, залах та на відкритих спортивних майданчиках – у залі „Колоссеума" (вул. Сонячна – тепер Куліша, 23), Стрілецького союзу (вул. Зиблікевича, тепер частина вул. І. Франка) та багатьох інших. СК „Погонь" мав свій зал на вул. Рутовського (тепер – Театральна), СТ „Україна" – у приміщенні „Сокола" на Руській.

1931 Basen pływacki 26 pułku piechoty we Lwowie. Pierwsi pływacy. (Foto: NAC 1-S-2652-2)

1931 Басейн 26 піхотного полку у Львові. Перші плавці. (Фото: NAC 1-S-2652-2)

Do grona najważniejszych obiektów wodnych Lwowa należały stawy miejskie, jeziora i baseny. Znanymi i popularnymi wśród lwowian w końcu XIX – na początku XX wieku były stawy: Pełczyński, Sobka, „Świteź", Kisielki (nim opiekował się KS „Pogoń"). Zimą były wykorzystywane jako lodowiska. W latach 20. XX wieku większej popularności zyskują odkryte baseny, budowane w różnych miejscach – dwa baseny z wieżą skokową na terenie Parku Sportowego 26 pułku piechoty na Kleparowskiej (od 1931 roku), basen na Zamarstynowie, basen „Świteź" (obecnie Medyk) oraz inne. Na jeziorach Piaskowych (okolice Uniwersytetu Leśnictwa) w latach 20. XX wieku zaczynało się lwowskie piłka wodna. W 1933 roku w parku „Żelazne wody" zbudowano trzy baseny, jeden z wieżą skokową. Również w latach 30. XX wieku był zbudowany pierwszy kryty basen – przy ul. Jabłońskich (pl. Petruszewycza). Rzeki były bardzo lubiane przez sportowców kajakowców – takie jak Dniestr, Wereszyca, Bug.

1931 Basen pływacki 26 pułku piechoty we Lwowie. Widok ogólny. (Foto: NAC 1-S-2652-1)

1931 Басейн 26 піхотного полку у Львові. Загальний вигляд. (Фото: NAC 1-S-2652-1)

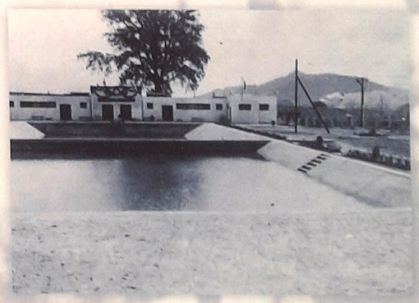

До грона найважливіших водних об'єктів Львова належали природні міські стави, озера і басейни. Відомими і популярними серед львів'ян наприкінці XIX – на поч. XX ст. були стави Пелчинський, Собка, „Світязь", Кісельки (ним опікувався СК „Погонь"). Вони взимку використовувалися також як льодові майданчики. У 1920-х роках все більшої популярності набувають відкриті басейни, які будуються у різних місцях – два басейни з вишкою для стрибків на території Спортивного Парку 26 піхотного полку на Клепарівський (з 1931 р.), басейн на Замарстинові, басейн „Світязь" (теперішній „Медик") та ін. На Піскових озерах (район лісотехнічного університету) у 1920-х роках починалося львівське водне поло. У 1933 році в парку „Залізні води" було збудовано три басейни, один з вишкою для стрибків. Також у 1930-х роках був споруджений і перший критий басейн – на вул. Яблонських (пл. Петрушевича). Не залишалися поза увагою і річки, які облюбовували спортсмени-каяківці – Дністер, Верещиця, Буг.

1914. Początki lwowskiej piłki wodnej. Drużyna „Pogoni" (Foto z książki „Pamiątkowa księga „Pogoń", Lwów. 1939)

1914. Початки львівського водного поло. Команда „Погоні" (Фото з книги „Пам'ятна книга „Погонь", Львів. 1939)

1936. Kajakowe zawody na rzece Czarny Czeremosz. (Foto z książki „Pamiątkowa księga „Pogoń", Lwów. 1939)

1936. Змагання з веслування на байдарках на річці Чорний Черемош (Фото з книги „Пам'ятна книга „Погонь", Львів. 1939)

Mistrzostwa w piłce wodnej Lwowa. „Czarni" zdobywają bramkę z „Pogonią" (Foto NAC 1-S-2610-3).

Чемпіонат Львова з водного поло. „Чорні" забивають гол „Погоні" (Фото: NAC 1-S-2610-3)

1935. Staw-basen pływacki „Świteź" (Foto: NAC 1-S-2609).

1935. Плавальний став-басейн „Світязь" (Фото: NAC 1-S-2609).

KAZIMIERZ GÓRSKI
КАЗІМЄЖ ГУРСЬКІ

Warszawa – wizyta piłkarzy kadry w PZPN – 1972 r. Na zdjęciu: K. Górski, K. Deyna, Wł. Lubański, J. Banas i Z. Szołtysik. Foto: Jan Rozmarynowski (www.album.entirs.pl)

Варшава – візит збірної Польщі в ПЗПН – 1972 р. На фото: К. Гурські, К. Дейна, В. Любанські, Я. Банас та З. Шоптисик. Фото: Ян Розмариновскі (www.album.entirs.pl)

TADEUSZ KUCHAR
ТАДЕУШ КУХАР

Zarząd Okręgowego Związku Pływackiego we Lwowie. Czwarty od lewa Tadeusz Kuchar. Foto NAC 1-S-2637

Правління Районної асоціації плавання у Львові. Четвертий зліва Тадеуш Кухар. Фото: NAC 1-S-2637

KAZIMIERZ GÓRSKI (ur. 2 marca 1921 we Lwowie, zm. 23 maja 2006 w Warszawie) – lwowski piłkarz, wychowanek „RKS" Lwów (1936–1939), „Spartaka" Lwów (1940–1941), „Dynamo" Lwów (1944), „Legii" Warszawa (1945–1953), reprezentant Polski (1948), trener i działacz piłkarski. W latach (1970–1976) selekcjoner reprezentacji Polski, którą doprowadził do zwycięstwa w Igrzyskach Olimpijskich (1972) oraz finału Igrzysk Olimpijskich (1976), a także 3. miejsca na Mistrzostwach Świata w Piłce Nożnej w (1974). Po zakończeniu pracy z drużyną narodową prowadził kluby w Grecji, m.in. Panathinaikos AO i Olympiakos SFP – z obydwoma wywalczył mistrzostwo kraju. W latach 1991–1995 był prezesem PZPN. W plebiscycie „Piłki Nożnej" został uznany za najlepszego polskiego trenera XX wieku. Uhonorowany najwyższym odznaczeniem przyznawanym przez UEFA – Rubinowym Orderem Zasługi (Order of Merit in Ruby).

Kazimierz Górski. Foto: Kurier Galicyjski

Казімєж Гурські. Фото: Кур'єр Галицький

Trener Kazimierz Górski z żoną Marią i córką Urszulą. Foto: NAC 40-S-18-6

Тренер Казімєж Гурські з дружиною Марією та донькою Уршулею. Фото: NAC 40-S-18-6

TADEUSZ KUCHAR (ur. 13 kwietnia 1891 w Krakowie, zm. 5 kwietnia 1966 w Warszawie) – polski lekkoatleta, piłkarz, pływak, łyżwiarz, narciarz, działacz sportowy, prezes Polskiego Związku Lekkiej Atletyki oraz Polskiego Związku Piłki Nożnej.

W młodości zawodnik wielu sekcji „Pogoni" Lwów (1906-1916). Największe sukcesy odnosił w lekkoatletyce (biegi długodystansowe). Był współtwórcą Polskiego Komitetu Igrzysk Olimpijskich. Tadeusz Kuchar pełnił funkcję selekcjonera Reprezentacji Polski w piłce nożnej w latach: 1923, 1925 i 1928. Był pierwszym prezesem Polskiego Związku Lekkiej Atletyki, od 29 czerwca 1945 do 16 lutego 1946 pełnił funkcję prezesa PZPN.

Członkowie sekcji tenisowej – fotografia grupowa. Widoczny m.in. prezes „Pogoni" Tadeusz Kuchar. Foto: NAC 1-S-3152

Члени тенісної секції – групова фотографія. Бачимо серед них голову „Погоні" Тадеуша Кухара. Фото: NAC 1-S-3152

КАЗІМЄЖ ГУРСЬКІ (нар. 2 березня 1921 у Львові, пом. 23 травня 2006 у Варшаві) — львівський футболіст, вихованець „РКС" Львів (1936-1939), „Спартак" Львів (1940-1941), „Динамо" Львів (1944), „Леґії" Варшава (1945-1953), футболіст збірної Польщі (1948), тренер та футбольний діяч. У 1970-1976 роках тренер збірної Польщі з футболу, як тренер збірної здобув перемогу на Олімпійських Іграх 1972 року та став фіналістом Олімпійських Ігор 1976 року, здобув 3 місце в Чемпіонаті Світу з футболу в 1974 році. Після закінчення роботи з національною командою провів до перемоги в чемпіонаті грецькі клуби: Panathinaikos AO і Olympiakos SFP. У 1991-1995 роках очолив Польську Футбольну Федерацію. В опитуванні „Футболу" був визнаний кращим польським тренером XX століття. Нагороджений найвищою нагородою від УЄФА — рубіновим орденом заслуг (Order of Merit in Ruby).

ТАДЕУШ КУХАР (нар. 13 квітня 1891 року в Кракові, пом. 5 квітня 1966 року у Варшаві) – польський легкоатлет, футболіст, плавець, фігурист, лижник, спортивний активіст, президент Польської Федерації Легкої Атлетики та Федерації Футболу.

У молодості учасник різноманітних секцій „Поґоні" Львів (1906-1916). Найбільших успіхів досягнув у легкій атлетиці (біг на довгу дисоціацію). Тадеуш Кухар був співтворцем Польського олімпійського комітету. Був тренером Збірної Польщі з футболу в 1923, 1925 і 1928 роках. Був першим президентом Польської Федерації Легкої Атлетики, а з 29 червня 1945 року по 16 лютого 1946 був президентом Польської Футбольної Асоціації.

ATLETYKA, SIATKOWKA I KOSZYKOWKA
ЛЕГКА АТЛЕТИКА ВОЛЕЙБОЛ, БАСКЕТБОЛ

SPORTY ZIMOWE
ЗИМОВИЙ СПОРТ

Mistrzostwa Polski w siatkówce kobiet we Lwowie.
Foto: NAC 1-S-2886-4

Чемпіонат Польщі з жіночого волейболу у Львові.
Фото: NAC 1-S-2886-4

Drugie miejsce po piłce nożnej pod względem popularności zajmowała lekkoatletyka. Wszystkie lwowskie duże obiekty sportowe koniecznie miały tory wyścigowe oraz sektory dla skoków, rzutów. Najlepsze stadiony – „Czarnych", „Pogoni", polskiego i ukraińskiego „Sokołów", „Hasmonei", pułków wojskowych – obowiązkowo posiadały odpowiedni sprzęt. Również przy stadionach w okresie letnim były wyposażone boiska dla koszykówki, siatkówki oraz innych sportów. Zimą zawodnicy przenosili się do sal towarzystw sportowych, uczelni, które nie da się policzyć, ponieważ było ich we Lwowie bardzo dużo. W międzywojennym Lwowie również były popularne techniczne dyscypliny sportu – motocyklowy i samochodowy.

Легка атлетика посідала після футболу друге місце за популярністю. Всі львівські значні спортивні споруди обов'язково включали бігові доріжки та сектори для стрибків, метання. Найкращі стадіони – „Чарних", „Погонь", польського та українського „Соколів", „Гасмонеї", військових полків – обов'язково мали відповідне обладнання. Також при стадіонах у літню пору були обладнані майданчики для баскетболу, волейболу та інших видів спорту. Взимку гравці перебиралися у зали спорттовариств, навчальних закладів, які неможливо перелічити, оскільки у Львові їх було дуже багато. У міжвоєнному Львові набули популярності також технічні види спорту – мотоциклетний та автомобільний.

Mecz lekkoatletyczny Lwów – Wilno we Lwowie.
Foto: NAC 1-S-984-2

Легкоатлетичні змагання Львів – Вільнюс у Львові.
Фото: NAC 1-S-984-2

Bieg na 1500 metrów przez płotki na stadionie Pogoni Lwów. Foto: NAC 1-S-10333-1.

Біг на 1500 метрів з бар'єрами на стадіоні Погоні Львів. Фото: NAC 1-S-10333-1.

Półfinały mistrzostw Polski w koszykówce mężczyzn we Lwowie. Fragment meczu koszykówki AZS Lwów – Wisła Kraków.
Foto: NAC 1-S-6598

Півфінал чемпіонату Польщі з баскетболу у Львові. Фрагмент баскетбольного матчу АЗС Львів – Вісла Краків.
Фото: NAC 1-S-6598

Członkowie sekcji narciarskiej „Pogoni" Lwów na wycieczce w Brzuchowicach. (Z książki „Pamiątkowa księga „Pogoni", Lwów, 1939)

Члени лижної секції „Погоні" Львів на прогулянці в Брюховичах. (З книги „Пам'ятна книга „Погоні", Львів, 1939)

1935. Skocznia na Żniesieniu 115 m.
Foto: Marina Kuriatowa.

1935. Лижний трамплін на Знесінні 115 м.
Фото: Марина Куряткова.

Sporty zimowe były zawsze popularne we Lwowie. Karpackie Towarzystwo Narciarskie i Ukraiński Karpacki Klub Łeszczetarski (Narciarski), sekcje klubów sportowych organizowały swoje zawody narciarskie w Sławsku, Worochcie, na Łyczakowie, Czartowskich Skałach, okolicach Lwowa, w Brzuchowicach. W Brzuchowicach (od 1935 roku), na Pohulance, Kortumowej Górze były skocznie. Zbudowano je również w Karpatach – w Sławsku, Worochcie, Tuchli, na Trościanie. Trasy saneczkowe były w Parku Stryjskim, tor „Pogoni" (Kisielki), w parku „Żelazna Woda" oraz na Kajzerwaldzie. Na stawach (Panieńskich, Pełczyńskim – był główną ślizgawką miasta, Sobka, „Świteź" oraz innych), na improwizowanych ślizgawkach zimą dla wszystkich chętnych organizowano ślizgawki dla łyżwiarstwa figurowego, łyżwiarzy i hokeja. Tym zajmowało się Lwowskie Towarzystwo Łyżwiarskie, organizacje sokole, kluby sportowe i nawet wojskowi.

Зимовий спорт був популярний у Львові завжди. Карпатське нартярське товариство, як і український карпатський лещетарський клуб, секції спортклубів організовували свої лижні змагання у Славську, Ворохті, на Личакові, Чортових Скелях, околицях Львова, у Брюховичах. У тих же Брюховичах (з 1935 року), на Погулянці, Кортумовій горі були трамплини. Також їх збудували і в Карпатах – у Славському, Ворохті, Тухлі, на Тростянці. Саночні траси були у Стрийському парку, тор „Погоні" (Кісельки), у парку „Залізні води" та на Кайзервальді. На ставах (Панеєнських, Пелчинському – був головним катком міста, Собка, „Світязь" та ін.), на імпровізованих катках взимку для всіх охочих організовувалися катки для фігурного катання, ковзанярів та гри у хокей. Цим займалися львівське лижварське товариство, організації соколів, спортклуби та, навіть, військові.

1900. Pełczyński staw.
Foto: kolekcja Iwana Zaremki

1900. Пелчинський став.
Фото: колекція Івана Заремки

Skocznia w Brzuchowicach.
Foto: Lwowski sport

Лижний трамплін у Брюховичах. Фото: Львівський спорт

1900. Staw Panieński.
Foto: kolekcja Iwana Zaremki

1900. Панєнський став.
Фото: колекція Івана Заремки

WYŚCIGI KONNE
hippika
КІННІ ПЕРЕГОНИ
скачки

ŁUCZNICTWO
ЛУЧНИЙ СПОРТ

STRZELBA
СТРІЛЬБА

Wyścigi konne we Lwowie.
Foto: NAC 2-11687.

Кінні перегони у Львові.
Фото: NAC 2-11687.

We Lwowie pierwsze wyścigi odbyli się 2 lipca 1843 roku na Błoniach Janowskich (Lewandówka). Od 1886 r. istniał tor wyścigowy Cetnera przy ul. Strysjkiej (pomiędzy ul. Kozielnicką a torem żelaznej drogi), który parę razy był przenoszony nieco dalej. Pierwszy raz w 1926 roku – na miejsce, gdzie teraz korpusy autobusowego zawodu. Drugi raz w 1977 r. – na miejsce, gdzie znajduje się teraz.

У Львові перші скачки відбулися 2 липня 1843 року на Яновських оболонях (Левандівка). З 1886 р. існував іподром Цетнера по вул. Стрийській (поміж вул. Козельницькою та залізничною колією), який дві переносився дещо далі. Перший раз у 1926 році – на місце, де тепер корпуси автобусного заводу. Вдруге – у 1977 р. – на місце, де знаходиться тепер.

Dżokeje na torze.
Foto: kolekcja I. Kołodobułatowej.

Жокеї в'їжджають на доріжку.
Фото: колекція І. Колодобулатової.

Dżokeje na torze.
Foto: NAC 2-11690.

Жокеї на доріжці.
Фото: NAC 2-11690.

Pola łucznicze nie wymagały osobliwych gmachów. Lecz z biegiem czasu ta dyscyplina sportowa we Lwowie również uzyskała swoje miejsca rozwoju. Towarzystwo Zabaw Ruchowych jako pierwsze zorganizowało w 1910 roku specjalną krytą strzelnicę. W okresie międzywojennym kryte strzelnicy powstają przy strzelnicy garnizonowej przy ul. Kurkowej (obecnie – Łysenki), w byłym Domu Oficerów przy Jabłonowskich (obecnie – Rustaweli). Na pierwszym mistrzostwie świata, który odbył się we Lwowie w 1931 roku, była założona Międzynarodowa Federacja Łucznictwa (FITA). Zawody odbyły się w specjalnie zbudowanych do tego wydarzenia pawilonach na terenie parku sportowego 26 pułku piechoty (ul. Kleparowska). Gmachy dla strzelania mieściły 7 pawilonów dla strzelania z karabinu i pistoletu, 2 pawilony dla strzelby myśliwskiej i jeden pawilon dla łucznictwa.

Поля для лучного спорту не потребували особливих споруд. Але з часом у Львові цей вид спорту також отримав свої місця розвитку. Товариство рухливих розваг було першим, яке створило у 1910 р. спеціальний лучний тир. У міжвоєнний період тири постають при гарнізонній стрільниці на Курковій (тепер – Лисенка), в колишньому офіцерському домі на вул. Яблоновських (тепер – Ш. Руставелі). На першому чемпіонаті світу, який відбувся у Львові у 1931 році, була створена міжнародна федерація стрільби з лука (FITA). Змагання відбулися у спеціально збудованих до цієї події павільйонах на території спортивного парку 26 піхотного полку (вул. Клепарівська). Споруди для стрільби включали 7 павільйонів для стрільби з гвинтівки і пістолета, 2 павільйони для мисливської стрільби й один павільйон для стрільби з лука.

1932 r. Łucznicy „Pogoni".
Zdjęcie z książki „Pamiątkowa księga „Pogoni", Lwów, 1939.

1932 р. Лучники „Погоні".
Фото з книги „Пам'ятна книга „Погоні", Львів, 1939.

1937 Łucznicze Mistrzostwa we Lwowie.
Foto: NAC 1-5-1317-2.

1937 Чемпіонат зі стрільби з лука у Львові.
Фото: NAC 1-5-1317-2.

1937 Łucznicze Mistrzostwa we Lwowie.
Foto: NAC 1-5-1317-4.

1937 Чемпіонат зі стрільби з лука у Львові.
Фото: NAC 1-5-1317-4.

Strzelanie kulowe we Lwowie ma dawne tradycje, które sięgają średniowiecza. Z biegiem czasu wojskowi, przebywające we Lwowie, od 1789 roku już w drugiej połowie XIX wieku zbudowali swoją strzelnicę garnizonową przy ul. Kurkowej (obecnie – M. Łysenki, 23A). Istniały również kryte strzelnice na Kajzerwaldzie, niektóre zostały założone w innych pomieszczeniach – w gmachach uczelni. Tworzone w końcu XIX – na początku XX wieku strzeleckie i sokólskie towarzystwa Polaków i Ukraińców kształtowały przyszłych wojskowych Legionów i Strzelców Siczowych. W 1931 roku, razem z mistrzostwem świata z łucznictwa we Lwowie odbyły się mistrzostwa świata z strzelania kulowego w pawilonach parku 26 pułku piechoty. Strzelnice były także w 40 pułku piechoty (Pohulanka), na Zamarstynowie.

Кульова стрільба у Львові має давні традиції, які сягають середньовіччя. З часом військові, які перебували у Львові, ще у 1789 році вже в другій половині XIX ст. звели свою гарнізонну стрільницю на вул. Курковій (тепер – М. Лисенка, 23А). Також були стрілкові тири і на Кайзервальді, також створювалися вони і у багатьох пристосованих для стрільби приміщеннях, в т. ч. і в учбових закладах. Створені наприкінці XIX – на початку XX століття стрілецькі та сокільські товариства поляків та українців формували майбутніх вояків Легіонів та Січових Стрільців. У 1931 році, поряд з чемпіонатом світу з лучництва у Львові відбувся і чемпіонат світу з кульової стрільби у павільйонах спортивного парку 26 піхотного полку. Стрільниці були також у 40 піхотного полку (Погулянка), на Замарстинові.

Strzelnica Wojska we Lwowie, 1902.

Місцеві стрільбища у Львові, 1902.

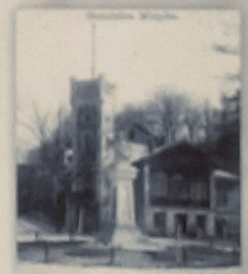

Święto Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego w Wawelach koło Lwowa.
Foto: NAC 1-W-2452.

Свято фізичного виховання та військової підготовки у Замчиськах біля Львова.
Фото: NAC 1-W-2452.